

Počitnice z Zavodom za letovanja

V Centru skrbi za letovanje otrok Zavod za počitniška letovanja, ki ima v ta namen dva počitniška doma: v Savudriji in v Zgornjih Gorjah pri Bledu. Doma v Savudriji lahko sprejmeta skupaj 350 otrok, v Gorjah pa je prostora za 100 otrok. Zavod organizira letovanje za predšolske in šolske otroke, šolo v naravi, ki je poleti v Savudriji. Dom v Savudriji sprejema otroke od začetka maja do konca septembra, v Zgornjih Gorjah pa od začetka januarja do sredine marca in od konca junija do konca avgusta. V pred in posezom letujejo v Zg. Gorjah tudi izletniki skupine, ki se prijavijo preko turističnih organizacij, največ preko Mladega turista.

Zavod vsako leto obvesti o pogojih za letovanje otrok vzgojno-varstvene ustanove in šole v Centru. Otroci nesejo obvestila staršem, ki se potem odločijo in pošljejo otroke na letovanje. Prijave zbirajo v šolah in vrtcih in jih posredujejo zavodu. Zavod ima težave predvsem zato, ker se večina otrok prijavi za letovanje v I. izmeni, takoj po končanem pouku.

Center za socialno delo določi, kdo od staršev bo dobil za letovanje otrok določen regres.

Pri Zvezi prijateljev mladine deluje kot posebna sekcija klub vzgojiteljev, ki povezuje

in pripravlja vzgojitelje za letovanja. Programom dela na letovanjih posvečajo posebno skrb. V času letovanja organizirajo razne dejavnosti, v katere se vključujejo otroci po lastnih interesih. Veliko vlogo pri prijetnem počutju otrok na letovanju imajo vzgojitelji. Predšolske otroke vodijo na letovanja vzgojiteljice iz vzgojnovarstvenih ustanov.

Zavod sproti opravi potrebna popravila na domovih v Savudriji in v Zgornjih Gorjah. Tako so v Gorjah obnovili fasado doma, nakupili nove klopi v jedilnici, mize, prepletkali okna in delno prostore.

Tudi v domu v Savudriji so opravili večja zidarska dela, ki so bile dotrajane zunanje lesene stene na novem domu in jih je bilo treba nadomestiti z novim zidom. Tako je bilo treba kupiti nova okna, vrata in drugo. Nakupili so tudi 50 novih ležišč, 50 jogijev, 2 nova kotla, pečico, firteto, moped, odeje in drugo.

Lansko leto se je povečalo število predšolskih in šolskih otrok, ki so letovali. Letovanja trajajo 21 dni.

V Zgornjih Gorjah so pozimi smučarski tečaji, ki pa so seveda odvisni od snežnih razmer. Če v Gorjah ni snega, je smučanje možno na Pokljuki, pa seveda nekoliko dražje. V Savudriji pa organizirajo plavalne tečaje za učence 4. razredov.

Šolskih otrok je lani letovalo kar 162 več kot leta 1972. Od tega je še vedno 60 odstotkov otrok iz 1., 2. in 3. razreda.

Predšolski otroci letujejo le 14 dni. Največ zanimanja je za letovanje v spomladanski izmeni, manj se jih navdušuje za letovanje jeseni. Spomladansko letovanje predšolskih otrok podpirajo predvsem VVZ, ki menijo, da otroci po dolgi zimi potrebujejo 14-dnevno bivanje na morju.

Prosta mesta za letovanja, ki jih ne zasedejo otroci iz Centra, oddajo drugim otrokom. Nekaj je tudi stalnih,

vsakoletnih gostov, kot so otroci iz Koroške in Trsta, invalidni otroci iz Črne na Koroškem; pri njih letujejo tudi otroci iz Parme, iz Smarja pri Jelšah.

Zavod organizira tudi letovanja starejših ljudi. Lani jih je na ta način letovalo 114. Vse potrebno za taka letovanja pripravijo socialni delavci občine Center. Čeprav se zaradi omejenih denarnih sredstev taka letovanja zmanjšujejo, menijo v Zavodu, da jih ne bi smeli opustiti, ker so zelo koristna za starejše ljudi.

Lani je letovalo tudi 243 socialno in zdravstveno ogroženih otrok. Letovanje za take otroke plača občina center in sklad za družbeno varstvo.

Zavod za letovanje otrok organizira taka letovanja z namenom, da si otroci krepijo telesno moč in da se odpočijejo. Krepitev telesne moči so dosegli s primernim življe-

njem na letovanju, plavanjem, sončenjem in primerno prehrano, aktiven odmor pa je bil njihova posebna skrb. Zato so organizirali posebne interesne dejavnosti, da bi zadovoljili potrebam po aktivnosti mladih.

Kot poseben organ letovanja je organizirana pionirska samouprava, kjer je izredno sodelovanje otrok, saj je njihovo delo usmerjeno na konkretno delo in življenje na letovanju.

Lansko sezono so bile vse zmogljivosti zasedene stoodstotno močno pa je odvisna od vremena zlasti jesen. Če bi hoteli funkcionalno izkoristiti bazen v Zg. Gorjah, bi morali nujno narediti streho, ker so tako otroci preveč odvisni od vremenskih razmer. Potrebno bi bilo tudi ogrevanje vode, ker se včasih voda preveč ohladi in ni primerna za kopanje. S. V.

ŠUMI: pravice prinašajo odgovornost

Delovna organizacija Šumi je od marca 1969. leta poslovala v okviru živilskega kombinata Zito kot ena izmed njegovih 17 delovnih enot. Lani so se delavci Zita dogovorili, da bodo ustanovili devet TOZD in delovno skupnost skupnih služb. Aprila so imenovali delovno skupino, ki so jo zadolžili naj pripravi osnutek samoupravnega sporazuma.

Po temeljiti javni razpravi so 27. oktobra na svečani proslavi petnajstletnice živilskega kombinata Zito podpisali sa-

moupravni sporazum. Odtlej so tudi že izvolili nove samoupravne organe v temeljnih organizacijah združenega dela, svet delegatov, 25. tega meseca pa so izvolili še komisije kot kolegijske izvršilne organe. Pravni postopek pred sodiščem je končan in temeljne organizacije so registrirane.

»PRI DELITVI PREMOZE-NJA NE BO TEŽAV«

Preostaja še delitev premoženja, ki jo bodo opravili po inventuri in zaključnem računu, to je februarja ali marca. »Delitev premoženja kot tudi vsi ostali tehnično finančni posli nam ne bodo delali težav,« pravi direktor Šumija LOJZE PAJNIC, »saj smo že doslej ugotavljali dohodek po bivših delovnih enotah, ki so se zdaj združile kot temeljne organizacije združenega dela.«

O samoupravnem sporazumu je Lojze Pajnič rekel: »Povsem razumljivo je, da se člani kolektiva TOZD Šumi zavedajo dolžnosti in pravic, ki so jih prevzeli z ustanovitvijo temeljnih organizacij združenega dela. V razpravah smo ugotovili, da bomo morali svoj način dela v marsičem dopolniti in spremeniti, zlasti še, ker novi status temeljnih organizacij izhaja od delovnega človeka. Po statutu ima vse osnovne pravice odločanja zbor delovne skupnosti. Na zboru delovne skupnosti se sprejemajo srednjeročni in dolgoročni razvojni programi, programi investicijskih naložb, pa vse do letnega načrta. Prav tako delovni ljudje na zborih odločajo o delitvi dohodka in o sprejemanju vseh pomembnih samoupravnih aktov — na primer statuta, samoupravnih sporazumov in podobnega. Prej je bil za to pristojen centralni delavski svet in smo na zborih delovnih ljudi samo razpravljali ter predlagali, delavski svet pa je dokončno odločal, pri čemer je naše pripombe včasih upošteval, včasih pa tudi ne. Vloga bodočega sveta delegatov na nivoju kombinata bo drugačna, saj bo predvsem koordiniral stališča vseh temeljnih organizacij, ne bo pa imel pravice odločati, razen o stvareh, za katere so se delavci že s samoupravnim sporazumom ali s posebnimi dogovori sporazumeli — na primer za združevanje sredstev na osnovi srednjeročnega programa vseh temeljnih organizacij, o katerem bodo razpravljali in odločali delavci na zborih. Bodoča koordinacija in izvajanje bosta padla na svet delegatov posameznih strok in na strokovne službe. Zato smo decentralizirali tudi organizacijo zveze ko-

munistov. Zdaj so samostojne organizacije v vseh TOZD, na nivoju kombinata pa se povezujejo v svet komunistov kombinata.«

ODGOVORNOST ZVEZE KOMUNISTOV

Sekretarja osnovne organizacije ZK v Šumiju, ing. BRANKA MIHELICA smo vprašali, kako se je zveza komunistov vključila v preoblikovanje svoje delovne organizacije.

»Družbenopolitične organizacije v Šumiju so delale od začetka javne razprave,« nam je odgovoril Branko Mihelič. »Vse predloge samoupravnega sporazuma in statutu smo temeljito pregledali in dali svoje pripombe, ki so vključene v končnemu besedilu. Zlasti zveza komunistov v naši temeljni organizaciji se močno zaveda, kakšna odgovornost čaka delovni kolektiv v novih pogojih delovanja. Zato bomo v bodoče izobraževali vse nove člane samoupravnih organov tako v temeljnih organizacijah kot na nivoju kombinata. Doslej smo družbenopolitično in ekonomsko izobraževanje morda malo zastavljali. Ustanovili smo tudi aktiv mladih proizvajalcev, ker se zavedamo, da so to perspektivne moči za bodoče samoupravne organe.«

V čem prinašajo večje pravice delavcev po novem statutu temeljne organizacije tudi večje odgovornosti?

»V naš statut smo vgradili tudi določila o odgovornosti vsakega posameznega člana delovnega kolektiva v odnosu do samoupravljanja,« je odgovoril Lojze Pajnič.

»Vsak posameznik je odgovoren, kako se bo odločal pri sprejemanju dolgoročnega, srednjeročnega in letnega finančnega načrta. Prav tako bo njegova odgovornost pri odločanju o delitvi dohodka. Oba navedena problema sta med seboj tesno povezana. Na primer: če bi se člani delovne skupnosti pri odločanju o delitvi dohodka odločili, naj gre večina denarja za osebne dohodke, bi zmanjkalo denarja za enostavno in razširjeno reprodukcijo.

Čeprav bi morda imeli nekaj časa dobre plače, bi bila sčasoma njihova socialna varnost ogrožena. Tudi obratna skrajnost ne bi bila dobra, če bi namreč na račun osebnih dohodkov in družbenega standarda dali nesorazmerno mnogo denarja za razvoj. To bi slabo vplivalo na razpoloženje v delovnem kolektivu. Zato bo treba te odnose z veliko mero odgovornosti usklajevati v normalne družbenoekonomske in politične okvire.«

L. J.

Za nenehno prisotnost socialističnih sil

Izvršni odbor občinske konference je že v letu 1972 razpravljal o pomembnosti uresničevanja ustavnih amandmajev in o problemih, ki so se ob tem pojavljali. Eden od sklepov takratne seje je bil tudi ta, da mora biti socialistična zveza v prihodnje bolj prisotna v uresničevanju ustreznih amandmajev. Sklepi izvršnega odbora so pripomogli k še večji aktivnosti vseh družbenopolitičnih organizacij in skupščine občine. Kmalu je bila tudi ustanovljena komisija pri skupščini občine, ki je pomagala delovnim organizacijam, jih usmerjala ter organizirala posvetovanja. Tak pristop in delovanje komisije, kot tudi stališča družbenopolitičnih organizacij, predvsem pa zveza komunistov so pripomogle k aktivnosti v vseh delovnih organizacijah in k razjasnitvi mnogih dilem.

Že bežna analiza vprašanj v delu komisije, komiteja ZK in konkretnih srečanj v delovnih organizacijah kaže, da so nastopali večkrat tudi odpori, včasih kot rezultat teokratizma, včasih pa tudi nepoznavanja, nerazumevanja ustavnih amandmajev. Sprotno razčiščevanje dilem in odklanjanje odporov je pripomoglo, da so mnoge organizacije že precej pred 31. 12. 1973 opravile potrebne korake za samoupravno konstituiranje, predvsem pa naredile analize in omogočile dogovarjanje delavcev. Seveda pa še vedno obstaja marsikje mnogo odprtih vprašanj. Gre predvsem za to, da marsikje niso izkoristili vseh možnosti, da organizirajo TOZD, drugje zopet niso povsem ustavno opredelili funkcije skupnih

služb, nadalje ni povsod našel ustreznega mesta delegatski sistem, odnos do širšega povezovanja in podobno.

Ugotovljeno je tudi, da mnogi pri opredelitvi odgovornosti in nalog med poslovnimi in samoupravnimi organi niso bili precizni. Predvsem je čutili težnje, da imajo poslovodni organi in vodilni delavci pravice in dolžnosti, ki so samoupravne in ne poslovojske.

Še vedno so primeri, kljub jasnim političnim stališčem in osnutku ustave, da je direktor organizacije združenega dela tudi direktor TOZD ali skupnih služb.

Delitev sredstev marsikje ni ustavno izvedena, pri čemer so predvsem preveč pravic obdržale skupne službe.

Premalo določena so pooblastila in odgovornost TOZD v poslovnem prometu, pri čemer je prisotno prenašanje pravic s podjetja na TOZD.

Omenjena so le nekatera zelo pomembna vprašanja in problemi, katera bo treba razreševati, mnoga pa se bodo še javljala ob proučevanju statutu in samoupravnih sporazumov.

KAKŠEN JE BIL POLOŽAJ 15. JANUARJA?

Delovnih organizacij na področju gospodarstva je 238, delovnih organizacij na področju družbenih dejavnosti je 58, skupaj jih je 296.

Od gornjega števila organizacij so v večini izdelali bolj ali manj popolne analize o pogojih konstituiranja, seveda pa je v več primerih ta analiza premalo poglobljena. Na taki osnovi se je 38 organizacij s področja gospodarstva odločilo

za organiziranje TOZD, iz družbenih dejavnosti pa tri. Organizirali so 242 TOZD, v gospodarstvu 198, v družbenih dejavnostih 44. Priglasitev, oziroma predzaznambo je do 31. 12. 1973 prijavilo 240 delovnih organizacij ali cca 77 odstotkov vseh delovnih organizacij.

Konec decembra je bil tudi v občini na podlagi sklepa predsedstva ZKJ in sekretariata CK ZKS ustanovljen koordinacijski štab, ki je imel za nalogo pospešitev priprav za samoupravno konstituiranje v združenem delu. V koordinacijskem odboru so bili predstavniki SZDL, sindikata in skupščine, pri čemer je bilo takoj izpostavljeno sodelovanje s komisijo, ki je bila že omenjena in katere delovanje je mnogo pripomoglo k pospešitvi ustanavljanja TOZD. Odbor se je takoj po ugotovitvi stanja povezal s tistimi delovnimi organizacijami, kjer je bilo to potrebno. Pri tem je bilo koristno sodelovanje grup, ki so sodelovale že prej z delovnimi organizacijami.

Že dosedanje ugotovitve kažejo, da bo v prihodnje potrebno ob vrsti primerov še sodelovati z delovnimi organizacijami in da bodo morale biti družbenopolitične organizacije in skupščine močno angažirane. Zato bi bilo koristno, da je koordinacijski odbor, sestavljen iz predstavnikov vodstev družbenopolitičnih organizacij in skupščine občine, dokončno ustanovljen. Nujna je namreč nenehna prisotnost družbenih sil ob posameznih vprašanjih na tem področju.

STEFAN PRAZNIK